

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

St. 100.

V Ljubljani, torek 4. maja 1926.

Leto I.

Kaj je vse mogoče.

PROSLAVA PRVEGA MAJA NA JESENICAH.

Kako so oblastniki razganjali mirne jeseniške delavce. — Proti pevskim znakom in lampijenčkom. — Z revolverjem in puškinim kopitom nad nosečo ženo. — Aretacije. — 8 orožnikov z vladnim zastopnikom pred govorniško mizo. — Tudi shod so prepovedali.

Že včeraj smo na kratko omenili, da se je vedla letos javna oblast povodom proslave 1. maja skrajno neravno. Zlasti orožništvo je v nekaterih krajih postopalo tako, kakor ni bilo treba. V Zagorju, v Trzinu, v Kočevju in drugod, so se vršile nepotrebne in neprijetne stvari, zapiralo se je medoljne ljudi, preganjalo rdeče znake, mlaje, napise, in komaj, komaj dovolilo shode, pa še te pod kontrolo bajonetov. To pa, kar se je zgodilo na Jesenicah, presega vse, kar si moremo misliti. Nočemo od svoje strani za danes dodajati še več besed, razburjenje, ki vlada v naših organizacijah vsled jeseniških dogodkov je itak skrajno napeto. Naše delavstvo in naše organizacije morajo spričo teh dogodkov zavzeti odločno stališče in onemogočiti s svojo akcijo enkrat za vselej, da bi se take stvari še kdaj ponovile. O vsem bo še govorilo naše delavstvo in zahtevalo eksemplarno kazen za vse krivce. Za danes objavljamo od svoje strani objektivno, od naših pri vseh jeseniških dogodkih navzočih sodrugov sestavljeni opis dejanskega stanja. Objektivna javnost naj sodi in vsi pošteno ljudje naj nas v tej borbi podpirajo. Kar je preveč je preveč! Slednjem z Jesenic pošiljamo naš solidarni pozdrav!

Natančni in objektivni dopis o jeseniški dogodkih se glasi:

»Kakor vsako leto, tako je bila tudi letos budnica in sicer: skozi Jesenice na Staro Savo ter nazaj na Savo. Tu je ustavil sprevod žandarmerijski kordon s puškami pripravljenimi na strel. Na čelu budnice je bila kovinarska godba. Orožniški podporačnik je zahteval, da naj tamburist prostovoljno odstrani rdeč širok trak, simbol godbe, ki ga je nosil na sedli. Ker mu to ni uspelo, mu ga je podporačnik strgal s sebe s silo.

Isto se je primerilo kolesarju Hamersku. Imel je kolo okrašeno z majskimi rožami ter malimi rdečimi zastavicami. Orožnik Fabjan iz javniške postaje, ga je skupno z drugimi orožniki ustavil ter mu strgal s kolesa vse okraske in mu zagrozil, da bodo vse, kar so mu vzeli s kolesa poslali na ministrstvo.

Tudi staremu socialistu Cugvicu ni bilo prizanešeno. Kakor vsako leto, tako je tudi letos izobesil na oknu svojega stanovanja rdeče lampijenčke. Dva budno čuječa orožnika, ki sta opazila to rdečo nevarnost za državo na Cugvicevem oknu, sta planila v svoji ogorčenosti v njegovo stanovanje, uničila en lampijenček, ostale pa je odstranil iz okna Cugvic sam.

Tudi otrokom ni bilo prizanešeno, mali otroček star štiri leta, se je igral z rdečo zastavico na cesti, ko je pa to videl orožnik (govoril je srbsko) je strgal otroku zastavico iz rok in jo uničil. Svak tega otroka, s. Pire, je posvaril tega orožnika, naj pusti vendar otroku igračo, naj imajo otroci svoje veselje! Radi te »predznanosti« so s. Pira takoj are-

tirali! Njegova žena, ki je v nosečem stanju, je to opazila in se zavzela za svojega moža. Orožnik, užaljen, da se upa navadna delavka »protestirati«, ji je nastavljal svojo gorečnost revolver na prsa in rekel: »Stran, ali pa vas ustrelim! Nato so jo pa pričeli orožniki suvati in zmerjati kakor kakšno prostitutko. Vsled suvanja ji je postalo slabo. Sreča, da je bil g. dr. Schwab, tovarniški zdravnik zraven in ji nudil prvo pomoč. Kakor smo kasneje izvedeli, je drugi dan žena porodila, po izjavi babice pa ima otrok črne potplutke po telesu kot posledica udarcev puškinih kopit po noseči materi! Budnica se je nato zopet nadaljevala, sprevod je šel skozi Savo na Javornik in Dobravo, tu se je pa zopet delavsko maso z nasajenimi bajoneti ločilo od godbe.

Med Dobravo in Javornikom so aretirali delavko, sodružico Mici Šavnik, to pa vsled tega, ker je zaklicala: »Živela druga internacijonala!«

Ko smo prišli pred Delavski dom, so pevci društev »Vintgar« in »Svoboda« iz Javornika zapeli »Delavski pozdrav«; orožnikom je bilo tudi to petje preveč, obkolili so pevce nadejajoč se, da jih ločijo od ostalega delavstva. Ko so delavci to opazili so začeli vzklikati: »Živel Prvi maj!« — »Živela svoboda!« Sodr. Lipovec je vzkliknil: »Živel Francelj!« (svojemu kolegu) in živel »šintarija« (nanašajoč se na oddelek v tovarni). Orožnikom je bilo že to povod za aretacijo.

Shod, kateri je bil prvotno naznanjen pred kolodvorom, je bil prepovedan, pač pa dovoljen v Delavskem domu. Zaupniki so pojasnjevali vladnemu zastopniku dr. Fonu, da je premalo prostora v veliki dvorani Delavskega doma ter da želijo, da bi se shod vršil pred Delavskim domom na prostem. Dr. Fon je izjavil: Ako se shod takoj ob naznanjenju uri ne otvori, ga razpustim! Le polagoma je bila dana možnost spraviti delavce v zadušilo dvorano. Na shodu bi imel poročati s. Makuc v imenu Strokovne komisije iz Ljubljane. Sodr. Mulej je bil izvoljen soglasno za predsednika shoda. Najbolj izzivalno pa je bilo za jeseniško delavstvo to, da je prišel vladni zastopnik dr. Fon, z osmimi orožniki pred predsedniško mizo v dvorano. Delavstvo je to izzivanje vladnega zastopnika videlo ter tudi vsled premalega prostora v dvorani pričelo kričati: »na prosto! Tukaj je premalo prostora, pojdemo zborovati v naravo!« Vladni zastopnik je na to reagiral s tem, da je shod prepovedal brez vzroka.

Delavstvo je z ozirom na očitno namero zastopnikov oblasti, da se vprizori drugo Zaloško cesto na Jesenicah, hladnokrvno zapustilo dvorano z vzklikom: »Živel Prvi Maj!« »Živela svoboda!« Bolje brez shoda, kakor pa zborovati v senci bajonetov!

Pred shodom in po shodu so se orožniki vedli skrajno netaktno, take manire so morda možne samo v Albaniji. Tgali so moškim iz sukenj vse, kar je bilo rdečega. Ženskam pa so grozili, da jim strgajo bluze s teles, ako bodo te rdeče. Tgali so iz rok majske spise. Sodrugu Tavčarju so iztrgali izpod vrata rdečo kravato, skratka obnašali so se kot je težko povedati.

Delavstvo je bilo skrajno razburjeno in ogorčeno, le uvidevnosti

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Splošna stavka v Angliji.

Pred socialnim preobratom?

London, 3. maja. Današnja konferenca delavskih strokovnih organizacij je proglasila splošno stavko vseh delavcev. Štrajkali bodo tudi železničarji. S tem bo znašalo število stavkajočih okoli 5 milijonov. Vlada je proglasila obsedno stanje v vsej državi. Položaj je silno napet. Solidarnost med delavstvom je popolna. Delavski voditelji presojujejo izid borbe zelo optimistično, med tem ko kaže vlada nenavadno nervoznost. Baldwin je izjavil v parlamentu, da Anglija ne more trpeti dve vladni: pravo, uradno vlado, na vlado strokovne komisije. V nevarnosti da je svoboda in ustava Anglije. Sovjetov v državi vlada ne bo trpela.

Pri uradu zunanjega ministrstva so začeli medtem sprejemati prijave »prostovoljnih« delavcev, kakor jih kapitalistični tisk imenuje, ki naj bi nadomestovali štrajkajoče delavce pri delu. S pomočjo teh stavkokazov so upali zlasti, da

bodo za silo vzdržali promet in aprovizacijo mest. Izkazalo se je pa, da ti improvizirani železničarji in rudarji ne morejo dosti pomagati. Mesta se mrzlično preskrbujejo z živili, tovarne s premogom. Med ljudstvom krožijo najrazličnejše vesti. Ker so stopili v stavko tudi stavci dnevnik časopisov, se je bati, da bo javna zmeda v bližnjih dneh še hujša. Škoda, ki jo utrpeli dnevno angleško gospodarstvo vsled stavke je neprecenljiva. Centralni svet strokovnih organizacij je izdal komunique, v katerem naznanja svoje poslednje sklepe in odredbe v pogledu najpopolnejše izvedbe splošne stavke ter poudarja, da je še vedno mogoče najti podlago za povoljno rešitev spora. Ob 21.30 so se medtem začeli znova razgovori med delavskimi zastopniki in ministri. Kako bodo ti novi razgovori končali, ni še jasno, vendar izgleda, da je vlada pripravljena pritiskati na delodajalce, da se pogode z rudarji.

Narodna skupščina brez narodne vlade.

Beograd, 3. maja. Politična javnost se trenutno močno zanima za potek seje narodne skupščine, ki bi se morala sestati 5. maja. Vlada nima še zagotovljene večine toliko manj, ker je razkol v radikalni stranki vedno hujši in nihče ne ve, koliko radikalov bo glasovalo za Uzunoviča in koliko ne. Medtem se je seveda zakulisna borba baš v očigled bližnjega zasedanja narodne skupščine še bolj poostila. Pašić se trudi, da bi uveril javnost, da nima on nič skupnega z izjavami njegovih ožjih pristašev v

pogledu nekaterih ministrov, zlasti pa v pogledu demarše njegovih prijateljev na dvoru. Precejšnje komentarje izziva razgovor Ljube Jovanoviča na dvoru. Po vsej priliki bo skušala Uzunovičeva vlada s trenutnimi kompromisi in sporazumi se obdržati nekaj mesecev, nato se pa s primernimi korekturami v sestavi kabineta pretvoriti v volilno vlado. Da gremo z vso sigurnostjo skorajšnjim novim volitvam nasproti, o tem se v Beogradu nič več ne dvomi.

KOMITAŠKA AKCIJA V STRUMICI

Beograd, 3. maja. Kakor javljajo iz Strumice, so tam v soboto bolgarski komitaši izvršili grozovit atentat. Neki bolgarski komitaš je vrgel bombo v hotel »Srpska kruna«. Lastnik Kazarevič, ki je vodja protikomitaške akcije v strumici okraju, je bil ubit. Vsled eksplozije je bilo 17 ranjenih in 2 takoj mrtva. Hotel je težko poškodovan. Atentatorje niso mogli prijeti. Večja skupina orožnikov jih je zasledovala. V neko skupino, ki jim je bila že blizu, so vrgli bombo in več zasledovalcev ranil. Nekega vojaka so ubili z revolverskim strelom. Žrtve atentata so včeraj pokopali. Ob pogrebu je prišlo do velikih protibolgarskih demonstracij.

NOVO MINISTRSTVO.

Rim, 3. maja. Na današnji seji je ministrski svet odobril odlok za ustanovitev ministrstva za sindikate. Oseba, ki naj bi vodila to ministrstvo, ni bila določena, vendar pa se da sklepati iz dosedanje pisave številnih listov, da bo Mussolini prevzel tudi sindikalno ministrstvo. To ministrstvo bo v najkrajšem času praktično udeležilo vse sindikalne zakone, ki jih je odobril parlament.

FRANCOSKO-ŠPANSKO MAROŠKA POGAJANJA.

London, 3. maja. Francoska in španska delegacija sta obvesili rifske zastopstvo, da stopijo 7. maja iz veljave vsi dogovori, ki so bili sklenjeni za čas premirja, ako se do 6. ne sklene sporazum. Rifska delegacija je preko Nemoursa odpotovala v Alhucemas. Izjavila je pred odhodom časniškimi poročevalcem, da smatra za izključeno, da bi Abd-el-Krim sprejel mirovne pogoje v sedanji obliki.

AMERIŠKI DOLG.

Newyork, 2. maja. Ameriška vlada je izročila jugoslovanski finančni komisiji pogodbo o izplačevanju naših dolgov Ameriki. Jugoslovanska uradna obvestila pravijo, da so pogoj izplačevanja povoljni. Početni letni obroki znašajo 200.000 dolarjev brez obresti. Poyprečno obrestovanje je menda nizko. Pogodba bo najbrže v kratkem podpisana.

KRVAVI PRETEPI V VARŠAVI.

Varšava, 3. maja. Povodom majniških demonstracij je prišlo do krvavih izgrediv med delavstvom. 20 oseb je bilo hudo ranjenih, štirje so umrli.

tako nezaslišanega in tako izzivalnega, kakor je bilo letos na Prvega maja še ne pomni.

To pa bo utrdilo razredno zavest v jeseniškem proletarijatu in vero v končno zmago. In utrdilo bo seveda tudi ljubezen delavstva in vseh poštenih ljudi do mile domovine...

Cugvic, Vergel, Makuc.

ŠVEDSKA IN BELGIJA.

Stockholm, 3. maja. Med Švedsko in Belgijo je bila podpisana pogodba o obojestranskem obveznem razsodišču v slučaju morebitnih sporov.

KITAJSKE LJUDSKE ČETE POTOLKLE CARISTE.

Bivši ruski kozaki in drugi belogardisti, ki so pobegnili pred sovjeti iz Sibirije in so zdaj kot prostovoljci vstopili v armado mandžurskega diktatorja Čangtsočina, so doigrali svojo vlogo v kitajski civilni vojni. Brigada, ki je bila sestavljena iz približno 2000 ruskih prostovoljcev, je bila malone polnoma uničena v boju s kuominčunom (kitajska ljudska armada) pred Pekingom. Na južnovzhodni fronti, kjer je ruska brigada, so bili dnevno v teku najljubejši boji. Letalci so metali vsak dan bombe na strelske järke. Neka vest se glasi, da so kuominčunovci ujeli tudi večje število ruskih caristov. Grmenje topov odmeva dnevno v Peking. Inozemski poročevalci ne smejo na bojišče in uradni poročili o izgubah sploh ni, toda domneva se, da je bilo zadnje čase najmanj 2000 mož ubitih samo na južnovzhodni fronti. Čangtsočin je odgovoril na razne mirovne predloge, da njegova armada preneha z bojem, kadar ljudska armada izprazni Peking. Mandžurci ne bodo okupirali mesta, če bo policija držala red. Zračni napadi na Peking so medtem prenehali.

Fr. Aleš:

Duševni proletarijat v Rusiji in njegova strokovna zveza.

Strokovna zveza ruskega duševnega proletarijata ima včlanjenih 94 gubernijskih in pokrajinskih organizacijskih odborov ter 715 krajin in okrožnih predstojništev (odborov). V zadnjem času pa so se seveda te številke precej povešale.

Iz teh navedenih pojasnil se nam kaže dejstvo, da tvori ljudsko, srednje in univerzitetno, včevši Akademijo znanosti — učno osebje nad polovico članov v Zvezi ruskega duševnega proletarijata, kajti komaj 30 odstotkov vsega članstva odpade na tehnično osebje. Kakšna pa je starostna, šolska (z ozirom na stopnjo), politična pripadnost, poklicna statistika in statistika po spolu v Zvezi, naj pa po kaže sledeča številčna tabela.

a) z ozirom na starost:

do 20 let	do 30 let	do 35 let	do 40 let	nad 40 let
16 %	22 %	28 %	17 %	16,7 %

b) z ozirom na šolsko stopnjo:

visoko šolskih	srednje šolskih	osnovno-ljudsko šolskih
21 %	59 %	20 %

c) z ozirom na politično pripadnost:

komunisti	brezstran-karski	soc. revol.	soc. dem.	anarhisti
32 %	67,1 %	0,1 %	0,6 %	0,15 %

č) z ozirom na poklice:

pedagogično (učiteljsko) osebje	tehnično osebje
81 %	19 %

d) z ozirom na spol:

moški	ženske
81,8 %	18,2 %

Po odborih in predstojništvih: (številke izražene v odstotkih)

Zveza	moški	ženske	kmet	delavec	ostali	visoka šola	srednja	ljudska
gubernijska	84	16	7,7	30,5	57,2	12,3		
okrožna	83	17	57,2	13,2	77,3	9,4		
okrajna	73	26	3,1	18,6	69	12,4		

Po odborih in predstojnikih: (številke v odstotkih.)

Zveza	brezstran-karski	člani kom. stranke	pedagogi (učitelji)	ostali
gubernijska	54,1	45,9	84,3	15,6
okrožna	76,1	23,8	90,3	9,1
okrajna	90,1	9,9	77,2	22,7

Prosvetni komisariat stoji na strani te zveze in jo finančno podpira. Zveza ima lepo in sigurno bodočnost ter najboljši vzgojno pedagoški namen. Kakšen je pa njihov socialni položaj si pa lahko mislimo, kajti ruska sovjetska vlada polaga največjo važnost na revolucionarni duševni proletarijat, zlasti kar se tiče ljudskošolskih učiteljev. Sodr. Ljening je nekoč na vse-ruskem kongresu dejal: »Ljudskošolski učitelj mora v naši družbi zavzeti visoko mesto, kakršnega nima noben učitelj v še tako »dobro« urejeni državi.« Kakšno stališče pa zavzemajo o socialnem položaju današnji prvaki sovjetske vlade, nam je jasno. Zinovjev je v Leningradu pred deset tisoč intelektualci Rusije dejal o ljudskošolskem učitelstvu: »Odprite vrata in v hode novim učiteljem, ki izhajajo iz naših vrst, kajti ruski proletarijat jih bo sprejel z navdušenjem in z odprtimi rokami.«

Svoje kulturno-znanstveno in pedagoško delo opravlja Zveza tudi z izdajanjem vsakovrstnih knjig. Zlasti v letu 1923 je izdala zveza nešteto poučnih in znanstvenih knjig. Izmed teh so te-le najvažnejše: Lunačarsky (pro-

svetni komisar S. R.) »Problem ljudske izobrazbe«, Jordanowsky »Teorija in praksa izboljšanja socialnega položaja in socialnih razmer«, Blonsky-jeva »Pedagogika«, najvažnejša izmed vseh pa je nedvomno Pinkevicz-eva »Marksistična Pedagogika«. Dalje je izšla cela vrsta učnih knjig za delavske akademije in delavske univerze, kot na primer »Snopčič aritmetičnih nalog sestavljenih na podlagi družabne vede« (Lankov) ali Kurdow—Iwanowsky-jev zemljepis Socijalistične sovjetske Rusije itd. Zveza gradi knjižnice v mestih in na deželi, sestavlja biblioteke modernih pisateljev in širi vzgojno delo med proletarijatom Rusije. Za svoje člane izdaja strokovno in centralno glasilo »Duševni proletarec«, ki izhaja v 100.000 izvodih.

S težavo in s skromnimi sredstvi so se ruski intelektualci rehabilitirali. Spoznali so, da se pridobitvam velike Revolucije ne morejo braniti. Uvideli so in spoznali oni veliki signal humanitarnosti, geslo enakosti, svobode in bratstva, ki se je realiziral z Revolucijo.

Revolucionarni intelektualci Sovjetske Rusije so danes pionirji socializma, oni danes ustvarjajo in pripravljajo pot vsem zatiranim in razžaljenim v človeško družbo. Nova ekonomska uredba sovjetske Rusije jih tudi sili v to. Ne nahajajo se več na taki nizki stopnji kulture in civilizacije, kot so bili v carski Rusiji. Današnja Rusija jim daje to, kar jim gre. Oni ne ustvarjajo za konkurenco, temveč za potrebo.

Mi vidimo delavsko Rusijo vstajati, kajti ruska proletarska inteligenca je z njo. Skupno z manualnimi (ročnimi) delavci in kmeti vstvarjajo — socijalistično družbo.

Prvi maj v Zagorju ob Savi.

Delo je počivalo v obeh obratih rudokopa, v steklarni, v kamnolomih. Ravnotako je po večini praznovala tudi mala obrt. Praznovanje je bilo popolno, kakor vsa leta odkar se praznuje 1. maj v Zagorju. Priredbe, v kolikor so bile dovoljene, so se vršile, in sicer zjutraj budnica z rudniško godbo, ob 10. uri javen ljudski shod, na katerem sta referirala sodruga Čobal in Weinberger. Na shodu se je sprejela resolucija, v kateri se zahteva razpust sedanje narodne skupščine, razpis novih volitev, obenem pa tudi razpis občinskih, srezkih in okrožnih volitev. Od ministrstva za socialno politiko se je nadalje zahtevalo izvedbo pravilnika za izplačevanje brezposelne podpore, izvedbo starostnega zavarovanja po zakonu z meseca maja leta 1922, kakor tudi rešitev pravilnika o rudarskem zavarovanju v smislu, kakor so ga izdelali zaupniki bratovske skladnice. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Na zborovanju je

bilo okoli 1000 delavcev in delavk. Praznovanje se je vršilo povsem mirno. Le orožništvo je bilo zopet pridno na delu. Prišlo je do nekaj incidentov. Na poti so bili znaki Prvega maja, pojasnili smo pa vendar, da na znakih ni nikakih boljševiških ali komunističnih znamenj. Tudi majska drevesca so zapadla sumu boljševizma. Konečno jih je gospod komisar dr. Šraj poučil, da smreka ni znamenje boljševizma, tako da se je vsaj majska drevesca pustilo v miru. Slabše se je godilo deskam z napisi. Opravka je bilo dovolj. Ko je bila pobrana prva deska že v noči na 30. aprila, so jih pridni mladeniči nanosili novih z napisi razne vsebine. Na primer: »Dol s korupcijo!«, »Zahtevamo izplačevanje brezposelne podpore!«, »Zahtevamo starostno zavarovanje!«, in druga taka silno nevarna gesla. Pri pobiranju rudniških zastav, so nekega mladeniča aretirali, vsled česar so se začeli ljudje precej zbirati pred orožniško postajo. Tudi 71 komadov majskega spisa so gospodje orožniki zaplenili, tako da je bilo res dovolj opravka — in sicer prav brez potrebe. V sosedni občini Aržiše, ki spada pod drugo orožniško postajo, so visele povsod zastave, pa se ni zgodilo tam prav ničesar, mir je bil v Aržiški občini veliko večji kot v Zagorju, pa tudi država se menda radi tega ne bo zrušila. Zvečer je priredila »Svoboda« I. igro »Zvestoba« v Zadrženem domu na Lokah, gospodje narodni socijaleci in demokrati pa so imeli svoje zborovanje v Sokolskem domu, navduševali so delavce za delo, pripovedovali, da je po vojni nastala mržnja do dela. Povedali pa niso, ali morajo delavci delati za slabe ali za dobre plače. Na zborovanju seveda tudi »Orjune« ni manjkalo. Klerikaleci pa so bili pri sv. maši, ker se pripravljajo na izpoved in obhajilo za prihodnji teden, ko pridejo gospodje misijonarji. Kaj se vse ne vrši na konto 1. maja! Če bi bili to vedeli delavski zastopniki na pariškem kongresu leta 1889, bi prav gotovo od smeha popokali ob misli, da bodo meščanske stranke nganjale s 1. majem take komedije. Tudi 1. maj je postal pod silo razmer za štacnarske meščanske duše predmet špekulacije in strankarskega izrabljanja.

Pravijo...

da je Radič šel v Celje, ker ni maral v Ljubljano in ni mogel v Belgrad, kjer — o joj! — vladajo vedno razni Nikoli. Niki, Momčili, Voji, ne vladajo pa več Štefani. In pravijo, da je v Celju govoril o tem in onem in končno poljubil Prepeluha, ker pač ne more in ne mara več poljubljati Pašiča. Prepeluha da je že v drugič poljubil v znak prijateljstva, v tretjič pa ga bo, ko pojde zopet v vladu, pa ne več v znamenju prijateljstva, marveč v znamenju zatajevanja...

Jack London:

Železna peta.

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

Ernst je začel z opisovanjem revolucionarne armade. In ko je povedal njeno moč v številkah (številke so bile zbrane z raznih držav) so začeli zborovalci postajati nemirni. Na njih obrazih se je pojavila skrb in njih ustnice so se stisnile. Konečno je bila bojna rokavica vržena. Ernst je opisal internacionalno organizacijo socijalistov, ki šteje poldrug milijon v Združenih državah in triindvajset in pol milijona v ostalem svetu.

„Takšna revolucionarna armada“, je rekel, „močna petindvajset milijonov, je nekaj, ki sili gospodo in gospodski razred k razmišljanju. Geslo te armade je: „Brez prizanašanja!“ Mi zahtevamo vse, kar imate. Mi se nočemo zadovoljiti z malim, in zahtevamo vse vaše premoženo. Mi hočemo vzeti vajeti oblasti in usodo človeštva v svoje roke. Tu so naše roke. To so močne roke. Mi vam vzamemo vaše vladne urade, vaše palače in vse škrlataste sijajnosti in nato boste morali natanko tako delati za svoj kruh, kakor kmet na deželi ali izgledovani pisar v vaših glavnih mestih.“

In ko je govoril, je razprostrl svoje močne roke. Kovaške roke so zgrabile za zrak kakor krempļji orla. Ko je tako stal tu, je bil duh vladajočega dela, ki je svoje roke stegovalo po poslušalcih, da je zdrobi in zmelje.

Opazila sem komaj viden trepet pri poslušalcih pred to resnično, silno in pretečo postavbo revolucije. To se pravi, samo ženske so se ustrašile in na njih obrazih je bila bojazen. Ne tako moški. Ti niso spadali k brezdelnim bogatašem, nego k delovnim in poleg tega so bili lovci. Lahno mrmranje njih glasov je naraščalo, se vlačilo nekaj trenutkov po zraku sem in tja in izginjalo. Bil je to predhodnik renčanja, in jaz sem slišala tisti večer že večkrat — ta znak zveri v človeku, odkritosrčno njegovo prastrast. Niso se zavedali, da so povzročali ta šum. Bilo je renčanje zveri, napadane od druge zveri. In v tistem trenutku, ko sem videla ledenost v njih obrazih in plamteči bojevni ogenj v njih očeh, sem pomislila, da jim ne bo lahko odvzeti gospodstvo sveta.

Ernst je nadaljeval svoje napade. Izjavil je, da govori v imenu poldruga milijona revolucionarjev Združenih držav, ko je obdolžil kapitalističen razred, da slabo vodi človeško družbo. Naslikal je mimobežečo sliko v razmerah jamskega človeka in današnjih divjih ljudstev ter naglašal, da ti nimajo ne orodja ne strojev in da imajo samo naravno moč za izvršitev dela. Nato je razlagal razvoj strojev in socijalno organizacijo, tako da je danes produkcijska moč civiliziranega človeka tisočkrat večja, nego divjega.

„Pet mož“, je rekel, „lahko peče danes kruh za tisoč oseb. En sam človek lahko producira za dvestopetdeset ljudi bombaževe in za tristo volnene obleke in za tisoč ljudi čevljev in škornjev. Iz tega sledi, da bi moralo biti civiliziranemu človeku pri pravilnem gospodarstvu družbe mnogo

bolje, nego jamskemu človeku. Ali mu je? Pogledjmo. V Združenih državah živi danes petnajst milijonov ljudi v bednih razmerah; to se pravi, da se ne more vzdrževati pri pomanjkanju hrane in primernem stanovanju normalna delovna sposobnost. V Združenih državah je danes zaposlenih, vključno vsem vašim takozvanim delavskim zaščitnim zakonom, tri milijone otrok. V dvanajstih letih se je njih število podvojilo. Rad bi vas, vodje družbe, vprašal, zakaj niste objavili številk iz leta 1910? Odgovoril bom mesto vas. Zato ne, ker vas je bilo strah. Objava bede bi pospešila revolucijo, ki se ravnokar pripravlja.

Ali da se vrnemo na mojo obtožbo. Ako je produkcijska moč modernega človeka tisočkrat večja od one jamskega človeka, zakaj se nahaja danes v Združenih državah petnajst milijonov ljudi, ki nimajo primerne stanovanja in dovoljne hrane? Zakaj je potem zaposlenih v Združenih državah tri milijone otrok? Moja obtožba je upravičena. Kapitalističen razred je napačno gospodaril. V očigled dejstva, da moderni človek živi razmeroma slabše kot jamski človek, ni mogoče noben drug zaključek, kakor ta, da je kapitalističen razred napačno gospodaril; da ste vi, spoštovana gospoda, slabo gospodarili, da ste gospodarili zločinsko in egoistično. In na to obtožbo vam je danes tukaj, iz obličja v obličje, ravnotako nemogoče odgovoriti, kakor ne more odgovoriti ves vaš razred poldruga milijona revolucionarjev v združenih državah. Pozivljam vas, da odgovorite. Ne morete. Pri tej točki bodo naši jeziki mutasti, akoravno boste o drugih stvareh govorili zelo obširno. (Dalje prih.)

Križem sveta.

Verska blaznost in njene posledice. V Mehiki vodi katoliška cerkev silovit boj proti vladi radi njene politike za ločitev cerkve od države. Duhovniki hujskajo in prizadevajo oblastim mnogo sitnosti. Ta borba med novo Mehiko katolicizma srednjega veka je povzročila več izgrediv, ki niso bili brez človeških žrtev. Osebe, ki so padle v boju so se pustile nahujskati od fanatičnih ignorantnih duhovnikov. Na drugi strani so verniki poklali tudi nekaj višjih uradnikov, kot je bilo v tem listu že poročano.

Nemalokrat se dogodi, da prične v taki atmosferi kak vernik čez mero fanatizirati in zblazni. To se ni najhujše. Slabo pri tem je, da morajo posledice take zblaznelosti plačati nedolžni ljudje. Iz mesta Chihuahue v Mehiki poročajo, da je zblaznel neki Elfren Loweree, ki je ukazal svoji ženi in šestim sinovom moliti za svoje duše, jih nato pobil s kladivom, otrokom potem odsekal glave, nakar je ubil še sebe. In blaznež je mogel pobiti svojo družino predno se je mogla zavesti in se uspešno postaviti v bran.

Blaznost je bolezen, ki lahko doleti vsakogar. Ali to ne izbriše dejstva, da je verski fanatizem, kakršnega se danes z vsemi silami podpihuje v Mehiki, sam na sebi blaznost.

Stara ruska špijona pred sodiščem. Ana Jegorovna Serebrakova, 72-letna starica, ki je bila pred osmimi meseci aretirana kot nekdanja policijska volhunka med revolucionarji, se zdaj zagovarja pred sovjetskimi sodiščem v Moskvi. Trideset let je ta ženska igrala dvojno vlogo: bila je članica revolucionarne organizacije in obenem je služila tajni policije. Mnogo revolucionarjev je bilo po njeni ovadbi poslanih v smrt ali v Sibirijo. Sedanji vodilni boljševiki so bili tudi med njenimi žrtvami. Ko je prišla revolucija, je Serebrakova ostala doma kot revolucionarka in celih sedem let in nekaj mesecev je dobivala pokojnino od sovjetske vlade. Tedaj jo je izdal neki njen stari tovariš, ki je bil aretiran.

Nova iznajdba za odpravo megle. V mornariškem arzenalu v Philadelphiji preizkušajo nov aparat za odpravo megle. Aparat je prav enostaven. Ta aparat elektrificira 700.000 kubičnih čevljev zraka v eni minuti in napravi pot, ki je 2000 čevljev široka in 1000 čevljev visoka. Na taki poti ladja plove brez vsake skrbi.

Nemško-francoski avialetni pakt. Francija in Nemčija sta podpisali zelo važno pogodbo glede zračnega prometa. Pogodba jamči za neovirano gibanje trgovskih letal obeh strani nad obema deželama. Proti koncu maja se odpre redna letalska črta med Parizom in Berlinom za potnike in blago. V Kolnu bo postaja za zvezo s črto Berlin-London. Polet iz Pariza v Berlin in obratno bo trajal sedem ur. Vojaška letata so izključena.

Iz česa obstoji človek in koliko je vreden. — Dr. Mayo v Rochesteru, Minnesota, je izračunal, da človek ni dosti vreden, kar se tiče sestave njegovega telesa. Mašč normalnega človeka bi dala sedem koščkov mila; iz železa, ki je v nas, napravimo srednje velik žebelj, s sladkorjem napolnimo navadno solnico, z apnom bi lahko pobarvali majhen kurnik, fosfor zadostuje za 2200 užigalic, s kalijem bi lahko oddali strel iz otroške puške, žvepla pa je v nas ravno dosti, da preženemo bolhe enemu psu. Sedaj pa lahko izračunamo, koliko vse to stane in koliko si vreden.

Tudi portoriški nacionalisti se gibljejo. Portoriška nacionalistična stranka je izdala manifest, v katerem naglašajo neodvisnost Portorike. Ta manifest je bil razposlan vsem ameriškim parlamentarcem in senatorjem. Datiran je z dne 6. oktobra 1925. Manifest povdarja, da tehnični narodni, moralni in gospodarski interesi govore za neodvisnost Portorike. Nato se sklicuje na ameriško izjavo neodvisnosti in nadaljuje, da ni pravično, ako Severna Amerika gospodari na Portoriki. Manifest obira političarje drugih strank, ker ne nastopajo za narodno neodvisnost. Dalje izjavlja, da ni res, da je tuj kapital razvil industrijo in trgovino na otoku. Manifest povdarja, da imajo Portorikanci pravico do lastne obrambne carske politike in pravico do obrambe svojega naroda, kulture in učnega sistema, ki sloni na tradicijah španskega jezika in literature. končno obsoja in odklanja vsak kolonialni režim pod masko avtonomne vlade, ali pod katerim drugim imenom, ne glede na libe-

ralnost in svobodomiselnost takega režima. Organizirano delavstvo na Portoriki pa ne čuje nič slišati o zahtevah nacionalistične stranke. Vedno je nasprotovalo aspiracijam nacionalistične stranke, ker je prepričano, da bo delavstvo veliko prej doseglo svoje zahteve, ako ostane združeno z Ameriško delavsko federacijo in Združenimi državami. Delavstvo pač pozna nacionalistične izkoriščevalce, ki so še veliko hujši kot ameriški.

Čudni samomorilni kandidati. V Berlinu so ob jezeru opazili čudne goste. Moški in ženska sta se slekla in ob obrežju jezera uganjala različne komedije. Slekla sta se in ob jezeru plesala. Prvotno so ljudje mislili, da sta v svoji seksualni razdraženosti hotela zadostiti samo svojim zahtevam. Izkazalo se pa je, da sta hotela izvršiti samomor in sta za to izpraznila nekaj steklenic konjaka.

Generalna stavka železničarjev na Kubi. Na Kubi je izbruhnila generalna stavka po vseh železnicah, parnih in električnih. Juan Arevalo, predsednik železničarske organizacije je obvestil predsednika kubanske republike, da bo stavka trajala tako dolgo dokler ne bodo obnovljene službene pogodbe v smislu želj železničarskega osebja. Vojaštvo je konsignirano.

Policija napadla delavce v Parizu. Zadnjič so se vršile v Parizu velike demonstracije civilnih uradnikov in železničarjev za povišanje mezd in sprejetje mezdne lestvice v sorazmerju z naraščanjem cen življenjskih potrebščin vsled padanja franka. Mestna oblast je brž mobilizirala policijske rezerve in prefekt je dobil ukaz, da mora izprazniti ulice. Policija je navalila na delavce, ki se pa niso dali motiti in prišlo je do konflikta, v katerem je bilo 10 policajev lahko in 6 težko poškodovanih; večje število delavcev je bilo tudi ranjenih in okrog 400 aretiranih. Dve uri so trajali nemiri, nakar so se delavci razšli. Demonstracije so vodili komunisti. Medtem pada še vedno vrednost franka in je zato justični minister odredil drastične mere proti spekulantom z valuto. Bankirji, ki prodajajo inozemski denar brez dovoljenja, morajo biti takoj aretirani, ravno tako lastniki časopisov, ki poročajo neugodno o francoski valuti.

Neprijetna dogodivščina ameriškega rojaka. Osemindesetletni Filip Kapla z Loomisa v Severni Ameriki najbrže ne bo nikdar pozabil kako je zadnjič visel med življenjem in smrtjo cele pol ure. In sicer je dejansko in dobesedno visel — na velikem kavlju, na katerem se je ujela njegova suknja. Kapla je — pravijo — ribolovec. Pa se je usodnega dne malo preveč približal čikaški reki pri S. Throop streetu. Čuvaj v bližnja elektrarin Edison, je slišal, kako je nekaj strbunknilo v vodo. Bil je prepričan, da je Kapla utonil, ko je pa pogledal preko mostne ograje, je zapazil, da visi Kapla na nekem dolgem klinu, na katerem se je k sreči ujela njegova suknja. Čuvaj je hitro poklical policijo in par minut nato je bil na licu mesta oddelek policije, stotnjia gasilcev z lestvo in en gasilni čoln. Gasilski poročnik se je na vrvi spustil s čolna ter je privezal napol premraženega Kaplo, ki so ga nato potegnili na krov in takoj preprežali v okrajno bolnico, kjer so ugotovili, da se mu ni nič hudega pripetilo in da bo kmalu lahko odšel domov.

Kultura.

Torek, 4. maja: Zaprto.
Sreda, 5. maja: Pygmalion. Red A.
Četrtek, 6. maja: Borba. Izven.
Petek, 7. maja: Idiot. Red E.

„Pod lipo“. Majska številka te naše lepo napredujoče revije bo v glavnem posvečena spomnu pokojnega Ivana Cankarja. Priročena bo tudi zanimiva korespondenca Ivana Cankarja iz časov, ko je nastopil kot socialnodemokratski kandidat v državni zbor. — V „prvih početkih socialističnega gibanja“ pride interesantno nadaljevanje, zlasti o bivanju znanega velikega revolucionarja **Johanna Mosta** v Ljubljani. „Pod lipo“ se naroča pri upravi, Prule 15, in se ve tudi v naši upravi.

„Golgota“. Spisal Miroslav Krleža. Kot tretji zvezek Leposlovne knjižnice, ki jo izdaja združena založba, izide te dni veleznimivo delo znanega pisatelja M. Krleže „Golgota“. Opozorjamo na to izdanje vse knjižnice in vse one delavce, ki ljubijo dobro in lepo knjigo.

„Amerikanci“. O sijajno opremljeni in prav poučno spisani in sestavljeni knjigi Slovenske Narodne Podporne Jednote v Chikagu bomo prinesli v kratkem daljše poročilo. Za sedaj približamo, da pomeni ta knjiga velik uspeh za izdajatelje in pisatelja. Naroča se v Ameriki (SNPJ v Chikagu).

Dnevne novice.

Slovenija je čudežna dežela in nikjer kot v Sloveniji še nismo dočakali takih in takih razočaranj. In razočaranj je dosti; političnih, kulturnih, socialnih, ali vsa ta razočaranja spadajo pod svojo kategorijo in lahko rečemo, da so razočaranja mozeg in kri današnjega političnega in socialnega življenja. Sreča človeka na cesti in ti bo povedal, da je bil varan, sreča brata na cesti in povedal ti bo, da ga je varal brat in da ne more drugam, kot da pogleda v oči bratu in ne more drugače, kot da bratu pove svoje in mu pove po svoje. Ali ljudi imamo, ki si ne upajo v stran in ki si ne upajo bratu pogledati v oči in čakajo, kako se bodo zaokrenile prilike in kako bo življenje poteklo brez takih in domačih borb. Zato so naši današnji ministri tako klečeplazni in zato si ne upajo izpovedati svoje velike spovedi, da so odveč, odnosno, da je narod pritliklav, ki ne more dobiti moralne opore.

Celjski shod samostojnih kmetov, kateremu je prisostvoval tudi bivši in sedanji minister Pucelj, je potekel povsem mirno in ugodno, in ni bilo prav nobenih kravalov, kot so običajni pri takih shodih. Pucelj je bil miren, Radič pohleven in ostali pristaši bivše SKS so se obnašali povsem dostojno. Dostojno je bilo tudi to, da je Pucelj odkrito povedal, da v Sloveniji brez Radiča ne moremo živeti in da celo Prepeluh brez-pogojno ne more drugače, kot da gre kamor mu kaže Puceljev kazalec. Ljubljanski kmetijski shod, odnosno Puceljev strnitev z Radičevci v Ljubljani ni bila prav posebno odlična in tudi ne prav posebno častna, ampak v glavnem je to da se ni Radič in se ni Pucelj ponižal. Oboje je težko in se zdi, da je Mrmolja na oboje računal in ga zato ni bilo na shod in da sta oba v duhu pristala na to, da se biva kmetijska stranka pridruži in združi z radičevsko seljačko stranko.

Delavska akademija. V „Unionski“ dvorani so priredili na predvečer prvega maja združen delavski pevski zbori lep večer. Udeležba je bila prav lepa, vendar smo mnoge pogrešali. Ljubljansko občino sta zastopala preds. ger. sveta dr. Puc in gerent Likozar, oddelek za prosveto dr. K. Lončar. Mladine je bilo prav mnogo, kar je veselo znamenje in upanje za bodoče dni. — Iznenadil je nastop pevskega društva „I. Cankar“, ki kaže velik napredek v vsakem oziru. Disciplinarna, dobra, šola izborna. Požrtvovalni pevovodja je našel marljive učence. Le tako dalje! — „Grafika“ se pod vodstvom prof. Grubmanga razvija prav čedno. Sledimo ji od prvega nastopa sem in konstatiramo vedno stremljenje navzgor. — „Delavsko glasbeno društvo“ ta večer ni imelo sreče, dasi je opaziti resno voljo na obeh straneh, pri zboru in pri dirigentu. — Solist Zupan ima ugoden glas in dober nastop, le izbira bi naj bila z ozirom na poslušalce primernejša, kar bi zelo pripomoglo k uspehu. — Recitator g. Debevc je bil v zadnji pesmi izvrsten. Škoda, da govori preveč „skozi nos“, kar moti in kvari uspeh. — Večer je bil lep, le — zdelo se mi je — za doše prekratek...

Električna zadruga v Spodnji Šiški opozarja vse svoje člane, da se vrši redni občni zbor v nedeljo, dne 9. maja t. l. v ljudski šoli v Spod. Šiški.

Opozorilo članom Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, bivaajočim v področju ljubljanske ekspoziture.

Radi preselitve ambulatorijev in ekspoziture v novo uradno poslopje na Miklošičevi cesti št. 20, pritličje, se od srede, dne 5. maja 1926 dalje vrše vsak delavnik ordnacije gg. zdravnikov po naslednjem redu:

Za splošno medicino:
Od 8. do pol 10. ure g. dr. Janežič Pavel,
od 9. do pol 11. ure g. dr. Zajec Ivan,
od pol 11. do 12. ure g. dr. Kane Pavel,
od pol 16. do 17. ure g. dr. Drobnjč Ivan.

Za pljučne bolezni:
Od pol 12. do pol 13. ure g. dr. Jamar Tone.

Za kirurgijo (rane, telesne poškodbe in pod.):

Od pol 14. do pol 15. ure g. dr. Kramec Pavel,

od 16. do 17. ure g. dr. Minar Franc.

Za otroške bolezni (obenem posvetovalnica za matere):

Od pol 14. do pol 15. ure g. dr. Derč Bogdan.

Za ženske bolezni in porodništvo:

Od 11. do 12. ure g. dr. Pintar Ivan.

Za kožne in spolne bolezni:

Od 13. do 14. ure g. dr. Demšar Jernej (v četrtkih ne ordinira).

Začasno, do nabave instrumentov ter oprave, ordinirajo na svojih stanovaljih:

Za živčne bolezni:

Od 14. do 15. ure g. dr. Robida Ivan (ordinira v Dalmatinovi ulici št. 3, pritličje).

Za očne bolezni:

Od 9. do 11. g. dr. Dereani Ernest (ordinira v Franciškanski ulici št. 4, pritličje).

Za bolezni v ušesih, nosu in vratu ter očne bolezni:

Od 11. do 12. ure ter od 14. do 15. ure g. dr. Pogačnik Josip (ordinira na Kralja Petra trgu št. 8, pritličje).

Nakaznice za zdravnika se izdajajo na Miklošičevi cesti št. 20, pritličje, levo, vsak delavnik od 8. do 17. ure.

Pravica do pomoči ob bolezni in nezgodi se dokaže s potrdilom delodajaleca (§15 ZZZ), da je zavarovanec resnično zaposlen.

Gg. delodajalec, ki imajo v svojih obratih afiširane razpredelnice o dosedanjih ordinacijah, se naproša, da popravijo na njih naslednje izpremembe:

G. dr. Demšar Jernej ordinira od 13. do 14. ure (mesto od 8. do 9. ure).

G. dr. Jamar Tone ordinira od pol 12. do pol 13. ure (mesto od pol 13. do pol 14. ure).

G. dr. Pintar Ivan ordinira od 11. do 12. ure (mesto od pol 13. do pol 14. ure).

Ljubljana, dne 3. maja 1926.

Ravnatelj: Dr. Boža Bohinjec.

Požar v ljubljanski mestni elektrarni. Sinoči okoli desete ure je pričelo goreti na strehi ljubljanske električne centrale. Neki deček je pritekel v Mestni dom ter alarmiral požarno postajo, ki je takoj odhitela z avtomobilom v Slomškovo ulico, kjer je ogenj že objemal zračno kupolo električne centrale. Ognjegasci so v hipu napejlali cevi. Požar se je še vedno širil. Ognjegasci so imeli težaven položaj, ker je streha elektrarne težko dostopna. Razventega je kupola obita s pločevino, pod katero so goreli leseni deli, ki so že vžigali streho na notranji strani. Požar je zavzemal najnevarnejše demenzije. Ljudstvo je kar drlo na kraj požara. Ob 11. uri je bil ogenj popolnoma pogasjen. Gasilci so ostali na svojih mestih s hidranti še kasneje, da so pogasili še vse tleče ogorke. Kupola je zgorela. Škoda je precejšnja.

1. maja

se je pričela pri
TEKSTILBAZARJU

Ljubljana, Krekov trg št. 10

prodaja po znižanih cenah.

Novodošli batist v modnih barvah:

prejšnja cena Din 14—
sedaj samo Din 5— m

Deleni s krasnimi novimi vzorci:

prejšnja cena Din 18—
sedaj samo Din 12:50 m.

Trpežni kambrik:

prejšnja cena Din 16—
sedaj samo Din 10— m.

Finl možki in ženski šofri:

naprej od Din 48— m.

in pri vsem drugem blagu

za tretjino znižane cene.

V mesecu maju vsi k

TEKSTILBAZARJU!

Samomor. V Heregovini si je hotel končati življenje 25 letni mladenič Mirko Franjič. Polil se je s petrolejem in se zažgal. V strahovitih mukah je izdihnil svoje življenje.

Ženske so začele obupovati nad življenjem. V nešteti krajih so se zadnji čas pojavili slučaj, da so ženske obupale nad življenjem in dostikrat se je zgodilo, da so segle po sredstvih, ki bi jih drugače ne osvajale. Nekateri si za skrajšanje življenja kupujejo lizol, druga zopet karbolno kislino. V Velikem Bečkereku je izpila Milorada Vukarova znatno količino karbolne kisline in končala svoje mlado življenje, stara komaj 15 let.

Prvi maj slovenskih delavcev v Franciji.

Delavski list „Glas“, ki izhaja v Parizu v slovenskem in hrvaškem jeziku in ki ga izdajajo francoske strokovne organizacije, je izdal v svoji prvomajniški številki poseben oklic na delavce v Franciji. Ta oklic se bavi s francoskimi razmerami in je zato vredno, da ga ponatisnemo, ker nam nudi direkten vpogled v sedanja francoska politična in socialna vprašanja. Oklic, ki ga je podpisala francoska strokovna konfederacija, se glasi:

„Sodrug!“

Francija preživlja težko finančno krizo. Da bi se izvlekla iz te krize, kapitalistična vlada namerava vsa bremena naloziti na plače proletarijata. To novo obremenjevanje delovnega ljudstva se izraža v novem osebnem davku od 40 fr, na vsako osebo, v povečanju davka na delavske plače, indirektnega in poslovnega davka v povečanju transportnih izdatkov, poreznih pristojbin in povečanju cen tobaka, vžigalic in stanovanj. Razen tega kapitalistični razred namerava popolnoma ukiniti 8-urni delovnik. Karakteristika letošnjega Prvega Maja mora biti v prvi vrsti boj najširših proletarskih mas proti vsem novim davkom z zahtevo, da naj vse te nove davke plačajo buržuazija in vojni dobičkarji.

Da si ohranimo realno vrednost naših plač, vsiliti moramo delodajalcem „l'echelle mobile“ — pokretno lestvico. To je avtomatsko zvišanje plač za toliko kot se podražijo življenske potrebščine.

S pokretno lestvico si ohranimo realno mezdo, ker so pa današnje plače nezadostne za življenje moramo izvesti boj za generalno povečanje plač.

Osemurnik.

Delovne množice morajo založiti vse sile na 8-urni delovnik, tedensko delo 44 ur in letno 14 dni plačanega dopusta. Vsako

podaljšanje delovnega časa pomeni znižanje delavskih plač in brezposelnost.

Pravo koalicije, asila in amnestije.

Ogroženo je pravo koalicije. V boju za neposredne zahteve delavstva se odpuščajo iz dela najboljši sodrugi, a inozemci se izganjajo iz Francije. Stotine delavskih borcev, ki so povzdignili svoj glas proti imperijalistični vojni v Maroku in Siriji, ječe po zaporih, obsojeni na mesece in leta robije in velike vsote denarja. Dolžnost celokupnega proletarijata je, da vstane za svobodno izražanje misli, za pravico asila, svobodo koalicije in za amnestijo vsem zaprtim delavcem in vojakom in anuliranje vseh denarnih kazni.

Mir z Marokom in Sirijo.

Že leto dni vodi francoski imperijalizem vojno v Maroku in Siriji, za spomlad pripravlja novo ofenzivo. Naloga proletarijata je, da jo prepreči in reši gotove smrti tisoče vojakov in milijarde narodnega premoženja. Proletariat mora zahtevati obustavo vojne ter mir v Maroku in Siriji.

Vsled politične in finančne krize se fašizem v Franciji vedno bolj oborožava in postaja prava nevarnost za pridobitve, ki si jih je delavski razred v dolgotrajnem mučnem boju priboril. Ogroženi so delavski domovi in kooperative enako kot vse druge delavske organizacije. Proletariat mora s prvomajsko manifestacijo najodločneje zahtevati razoroženje in razpustitev fašističnih zvez.

Sodrugi jugoslovanski delavci!

Na dan Prvega Maja zapustite delavnice, fabrike in rudnike, skrbite za najpopolnejšo ustavitve dela, udeležite se shodov in manifestacij, ki jih prireja C. S. T. U., da skupno s francoskimi sodrugi pokažemo našo voljo za izvojevanje vseh naših zahtev in manifestiramo našo neodoljivo težnjo za strokovno enotnost.

V DELAVSKE DOMOVE »DELAVSKA POLITIKA«!

Šport.

Gostovanje dunajskih Amaterjev. V soboto in nedeljo, dne 1. in 2. maja je gostoval v Ljubljani dunajski Amateur, ki spada v profesionalno ligo, v kateri tudi vodi, vsled česar nekam čudno zveni njegov naziv.

Profesionalni igralci so nam pokazali le prvi dan mnogo svojih zmožnosti, predvsem tehnično znanje in fair igro. Toda v nedeljo ni bila njihova igra prav nič užitna in to predvsem v drugem polčasu.

Amateure: Ilirija 4 : 0 in 4 : 3. Gostje so predvedli prvi dan vzorno igro, posebno napadalni kvintet se je odlikoval s svojimi taktičnimi potezami in precizno igro. Žoga se je skoro izmerjeno podajala tako, da Ilirija se ni mogla rešiti iz blokacije. Kljub temu je obramba Ilirije požrtvovalno odbijala obilne napade gostov, vsled česar je ona v prvi vrsti deležna zasluge za dober rezultat.

Napadalna vrsta domačinov se ni mogla uveljaviti. Zatajil (zdi se, da vedno zataji) je Oman, ki je žogo brezsmiselno odajal. Verovšek izigran, a Kuč se ni mogel uveljaviti in je sploh za težke tekme nemogoč.

Drugi dan se je slika nekoliko spremenila. Dunajčani, ki so oba dneva nastopili v napadalni vrsti z več rezervami, so kljub temu predvedli krasno kombinacijsko igro, polno finese in trikov. Imeli so tudi zavezniška solnce, ki jim je sijalo v hrbet. Domačini pa so igrali s tako požrtvovalnostjo, kakor malokdaj. Uspeh ni, vsled tega izostal.

V drugem delu so Ilirijani vzeli vajeti v roke. Njih požrtvovalna igra je goste osupnila tako, da so imeli veliko več od igre kot Dunajčani. Odlikovala se je obramba, kjer se je izkazal Pleš od Hermesa, medtem ko je Rape od Jadrana v napadu zatajil. Izboren je bil Doberlet na levem krilu, kateri je tudi dva gola zabil. Verovšek je igral tudi dobro, Oman se je pač trudil in je zabil tretji gol.

Sodil je obe tekmi g. Vodišek prvi dan dobro, drugi dan bolj šibko in večkrat v škodo gostom. Publike obilno.

SK Slavija : SK Svoboda 1 : 0. Ta za placement v prv. tabeli važna prv. tekma je bila dokaj zanimiva. Obe moštvi sta dali vse iz sebe, da bi si priborili važni dve točki. Potemtakem ni čudno, da sta imeli obe obrambi obilo posla, posebno ona Slavije, ki se je bala, da bi se ne ponovil poraz od prošle jesenske sezone, kjer je stala Svoboda zmagovalac z 3 : 1.

Ugajala je pri Svobodi trdna obramba in ambicija moštva. Krilec se pozna, da imajo premalo treninga in vaje, napadalnemu kvintetu pa manjka skupne igre, kar je velike važnosti za doseg uspehov.

Sodnik je storil več pogrešk v škodo Svobode.

ASK Primorje : ŽSK Hermes 6 : 1. Tekma za pokal LNP-a. Hermežani so nastopili s šibkim moštvom. Primeroma nizkemu rezultatu se imajo zahvaliti neresnosti igralcev Primorja, ki so se na igrišču igračkali.

Litija.

V tukajšnji podružnici »Svoboda« se po njenem običnem zboru, ki se je vršil 21. marca 1926, kaže prav razveseljiv napredek. Povsem zadovoljivo napreduje telovadni odsek. Žal, da podružnica nima telovadnega orodja, ter more člane vzgajati le potem redovnih in prostih vaj. Samo po sebi umevno, če bi imeli telovadno orodje, bi bil uspeh na tem polju veliko večji.

Vsled tega podpisana podružnica naproša podružnice, ki bi lahko odstopile kak drog ali bradljo, ki jih začasno ne rabijo, da bi jej to orodje vsaj začasno posodile. Nadejamo se, da bo ta naš poziv rodil kak uspeh, zato prosim podružnice, ki bi nam hotele pomagati, da to javijo na naslov podružnice »Svoboda« v Litiji. — Za odbor: Gajšek, Vuk.

Ali ste že naročili vsaj enega znanca na dnevnik „DELAVSKA POLITIKA“!

V Samopomoči je rešitev!

Pristopite
za člana občekorist. stavb. in kreditne zadruga

„STAN IN DOM“

Oglejte si
njeno prvovrstno kolonijo ob Tržaški cesti
v Ljubljani

Delež Din 250.—

Pristopnina Din 50.—

Začasno je združna pisarna v „Zadružni banki“ Aleksandrova c. 5

Naznanilo.

Mojim cenj. odjemalcem in sl. občinstvu vljudno sporočam, da sem z današnjim dnevom vsled bolezni opustil mojo pekarno na Dunajski cesti št. 5, ter isto gospodu Ivanu Piskár oddal.

Za izkazano mi zaupanje se cenj. odjemalcem tem potom zahvaljujem, ter najtopleje priporočam mojega naslednika.

Z odličnim spoštovanjem
Anton Preskar.

Glasom gornjega naznanila sem z današnjim dnem prevzel pekarno gospoda Antona Preskar, ter prosim cenj. občinstvo, da tudi meni izkazuje isto zaupanje, katero je dosedaj izkazovalo mojemu predniku.

Potrudil se bodem, da sl. občinstvo s prvovrstnim pecivom postrežem, ter se priporočam

z odličnim spoštovanjem
Ivan Piskár.

Konzumno društvo za Slovenijo

registrovana zadruga z omej. zav. v Ljubljani

sprejema

hranilne vloge

In jih obrestuje po zelo ugodni obrestni meri.

Pojasnila daje ravnateljstvo, Ljubljana VII, Zadružni Dom.

Zaloga pohištva in pletenih izdelkov!

Kdor želi pohištvo za svoje stanovanje, ali želi popolniti, kar mu manjka, naj se ogleda veliko zalogo „Produkcijo“ na Tržaški cesti v Ljubljani. — Na pismeno povprašanje takej odgovor. — Priloži naj se znamka.

„PRODUKCIJA“
LJUBLJANA, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

196